

Felt 2 Nesseby

FINNMARKSKOMMISSJONENS KONKLUSJONER OM RETTIGHETSFORHOLDENE I FELT 2 NESSEBY ER NÅ KUNNGJORT.

GENERELT OM FELT 2

Finnmarkskommisjonens felt 2 består av all grunn i Nesseby kommune som ble overdratt til Finnmarkseiendommen (FeFo) ved finnmarkslovens ikrafttredelse.

Kommisjonens vurderinger bygger på alminnelige rettsprinsipper om rettighetserverv ved langvarig bruk (hevd, alders tids bruk eller liknende grunnlag). For å nå fram med krav om erverv av eier- eller bruksrettigheter må det være utøvd langvarig og sammenhengende bruk i et område. Bruken må ha hatt et omfang som klart overstiger det tilfeldige og sporadiske. Den må dessuten ha vært utøvd på grunnlag av en beskyttelsesverdig oppfatning om at bruken er et utslag av en rettighet.

Kommisjonen har konkludert med at FeFo eier all grunn i feltet, med unntak av et mindre grunnstykke på vestsiden av Vesterelva. Lokalbefolkningen i feltet har opparbeidet selvstendige kollektive rettigheter til blant annet beite i utmark, hogst, jakt, fangst og fiske. Rettighetene må utøves innenfor de rammene som følger av finnmarksloven og annen lovgivning. Det er også opparbeidet en selvstendig bruksrett til å drive reindrift i feltet. Retten tilligger de som driver reindrift der. Den må utøves innenfor reindrifftslovens rammer.

De saksforholdene kommisjonens konklusjoner bygger på, er beskrevet i rapporten. Konklusjonene er i hovedsak enstemmige. Ole Henrik Magga og Anne Marit Pedersen har et annet syn på retten til storviltjakt enn flertallet. Kjell Næss har et annet syn enn flertallet når det gjelder laksefiske i sjø og spørsmålet om erverv av festerett ved Lausklubben.

Kommisjonens konklusjoner kan bringes inn for Utmarksdomstolen for Finnmark innen 13. august 2014.

REINBEITEDISTRIKT 6/5D

Kommisjonen har vurdert innmeldte krav fra reindrifftsutøverne i Reinbeitedistrikt 6/5D om eiendoms- eller bruksrett til FeFo-grunnen i Nesseby. Kommisjonen har konkludert med at det – slik reindrifftsloven § 4 forutsetter – er ervervet en alminnelig bruksrett til reindrift på den delen av grunnen som er reinbeiteområde etter reindrifftsloven. Retten har grunnlag i alders tids bruk og har det innholdet som er angitt i reindrifftsloven. Bruksrettens selvstendige karakter innebærer at den er beskyttet mot opphevelser og omfattende innskrenkninger. Siidaandelshaverne i reinbeitedistrikt 6/5D har andel i bruksretten innenfor distriktsgrensen, men de har ikke eiendomsrett til området.

LOKALBEFOLKNINGEN I FELTET

En samlet kommisjon legger til grunn at lokalbefolkningen i Nesseby har ervervet kollektive bruksrettigheter til bufebeite i utmark, hogst, torvstikking, jakt på og fangst av småvilt, fiske i ferskvann, sanking av egg og dun og multeplukking. Rettighetene var i hovedsak etablert før staten fra slutten av 1700-tallet begynte å styre utnyttelsen av rettighetene. Rettighetene er i dag regulert i, men ikke stiftet av finnmarksloven. De har et innhold som er tilpasset dagens samfunnsforhold.

Fordi den fastboende lokalbefolkningens rettigheter har en opprinnelig karakter, er rettighetene på samme måte som reindrifftsrettigheter, beskyttet mot opphevelser og omfattende innskrenkninger.

FOR MER INFORMASJON:

www.finnmarkskommisjonen.no

Telefon: 78 92 64 40

finnmarkskommisjonen@domstol.no

Rettinghetenes opprinnelige karakter innebærer også at FeFo må unngå å disponere over rettighetene på en måte som fortrenger lokale brukere i Nesseby fra deres tradisjonelle høstingsområder. Dette gjelder særlig bruk som utøves med utspring i lokale bygdesamfunn i de områdene hvor befolkningen i disse bygdene tradisjonelt har høstet av utmarksressursene.

Kommisjonens flertall anser retten til storviltjakt som en lovbestemt rett, uten selvstendig rettsgrunnlag ved siden av. Lokale jegere og jaktlag har imidlertid en beskyttelsesverdig posisjon. Et mindretall på to medlemmer, Anne Marit Pedersen og Ole Henrik Magga, har kommet til at også slik jakt er en opprinnelig rettighet med et selvstendig rettsgrunnlag.

LOKALE FORENINGER

Tre lokale foreninger har krevd anerkjent erverv av kollektive bruksrettigheter til begrensede deler av kommunens areal. To av disse sogner til nordsiden av Varangerfjorden (Nesseby bygdela, Vestre Jakobselv utmarkslag) og ett til sørsiden (Sørsiden bygdela). Foreningene har fått medhold i den forstand at befolkningen innenfor de områdene de representerer, har andel i den ovenfor omtalte kollektive bruksretten.

De selvstendige rettighetene følger ikke nødvendigvis kommunegrensene. Også personer som er bosatt i områder utenfor Nesseby, men hvor befolkningen har brukt og fortsatt bruker visse deler av FeFo-grunnen i Nesseby kan ha del i de lokale rettighetene som her er etablert. Dette gjelder i alle fall befolkningen i Vestre Jakobselv, som tradisjonelt har brukt området vest for Jakobselv og ca. 5 kilometer inn i Nesseby.

SJØLAKSEFISKE MED FASTSTÅENDE REDSKAP

Sjølaksefiske med faststående redskap skiller seg ut fra den øvrige bruken i feltet, blant annet fordi bruksformen først ble vanlig mot slutten av 1800-tallet. Kommisjonens flertall har konkludert med at retten til dette fisket har et selvstendig rettsgrunnlag. Dette innebærer at FeFo ved tildeling av lakseplasser må unngå at lokale brukere fortregnes fra sine tradisjonelle fiskeområder.

Kjell Næss har lagt til grunn at sjølaksefisket ikke er en selvstendig rettighet, men en rettighet som har sitt grunnlag i finnmarksloven. Han er imidlertid enig med flertallet i at det lokale sjølaksefisket har opparbeidet seg en beskyttelsesverdig posisjon.

BYGGVERK I UTMARK

Kommisjonen har konkludert med at det på FeFo-grunnen i Nesseby er etablert en opprinnelig rett til å ha byggverk i utmark. Dette innebærer at det gjelder en rett til å beholde eksisterende gammer og enkle hytter på denne grunnen. Byggverket må være nødvendig for vedkommende bruksrettshavers øvrige utmarksbruk i Nesseby. Opphører dette behovet, faller retten bort. Det gjelder også en rett til oppføring av nye byggverk, men bare for bruksrettshavere som henter en viktig del av sitt livsgrunnlag fra utmarka. Før retten til oppføring av nye byggverk kan utnyttes, må det inngås festekontrakt med FeFo.

Kommisjonens vurderinger er begrenset til forholdet mellom FeFo som grunneier og vedkommende rettighetshaver til byggverk i utmark. Hvilken betydning anerkjennelsen av den opprinnelige retten får for plan- og bygningsmyndighetenes og andre relevante myndigheters vurdering, er det ikke kommisjonens oppgave å ta stilling til.

INDIVIDUELLE RETTIGHETSKRAV

Kommisjonen har begrenset sine vurderinger av spørsmålet om individuelle rettighetserverv til de kravene som er meldt inn for kommisjonen. Av de fire kravene om slike rettighetserverv som kommisjonen har realitetsbehandlet, har tre helt eller delvis ført fram.

En samlet kommisjon har konkludert med at **Ellen Marie Store Olsen** har eiendomsrett til et mindre grunnstykke på vestsiden av Vesterelva. Grunnstykket er bebygd med to hytter. Eiendomsretten er ervervet med grunnlag i hevd.

Et flertall på fire medlemmer har lagt til grunn at **John Georg Dikkanen med familie** med grunnlag i langvarig bruk har i behold en særlig bruksrett som gir rett til å feste et areal på vel fire dekar ved Lausklubben mot avgift, men uten vilkår for øvrig. I tillegg til festeretten har familien rett til å ha redskapsbu og lagre utstyr der i forbindelse med utøvelse av sjølaksefiske. Kjell Næss har konkludert med at det ikke er ervervet noen særlig festerett til området.

En samlet kommisjon har lagt til grunn at **Vigdis Siri med familie** med grunnlag i reglene om hevd har ervervet rett til å ha hytte i Čoskajeaggi. Familien har tidligere hatt et enkelt byggverk der.